

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONKURENCIJOS TARYBA

Biudžetinė įstaiga, Jogailos g. 14, LT-01116 Vilnius, tel. +370 (5) 212 7608, el. p. taryba@kt.gov.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188668192

Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai

Mortos g. 14,

LT-03219 Vilnius

El. paštas: ricardas.budavicius@rrt.lt

DĖL RYŠIŲ REGULIAVIMO TARNYBOS PASKELBTOS VIEŠOSIOS KONSULTACIJOS DĖL RADIO DAŽNIŲ (KANALŲ) NUOMOS

(1) Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnyba (toliau – **RRT**) gavo UAB „Bitė Lietuva“ (toliau – **Bitė**) ir UAB „Tele2“ (toliau – **Tele2**) 2020 m. rugpjūčio 18 d. motyvuotus prašymus dėl radijo dažnių (kanalų) nuomos patvirtinimo tarp Bitės bei Tele2 ir SIA Centuria (toliau – **Bendroji įmonė**) Lietuvos filialo, taip pat Latvijos bendrovės SIA Centuria ir jos Lietuvos filialo 2020 m. rugpjūčio 17 d. sutikimus dėl radijo dažnių (kanalų) nuomos, kuriais prašoma leisti Bitei ir Tele2 išnuomoti Bendrajai įmonei (jos Lietuvos filialui) radijo dažnius (kanalus) iš šių radijo dažnių juostų: 811–816 MHz ir 852–857 MHz suporuotos radijo dažnių juostos, 816–821 MHz ir 857–862 MHz suporuotos radijo dažnių juostos, 903,3–914,9 MHz ir 948,3–959,9 MHz suporuotos radijo dažnių juostos, 1735–1760 MHz ir 1830–1855 MHz suporuotos radijo dažnių juostos, 1960–1980 MHz ir 2150–2170 MHz suporuotos radijo dažnių juostos, 2500–2520 MHz ir 2620–2640 MHz radijo dažnių juostos, 791–801 MHz ir 832–842 MHz suporuotos radijo dažnių juostos, 880,1–891,7 MHz ir 925,1–936,7 MHz suporuotos radijo dažnių juostos, 1760–1785 MHz ir 1855–1880 MHz suporuotos radijo dažnių juostos, 1920,3–1940,1 MHz ir 2110,3–2130,1 MHz suporuotos radijo dažnių juostos, 2540–2560 MHz ir 2660–2680 MHz suporuotos radijo dažnių juostos (toliau – **Prašymai**). Mobiliojo ryšio operatoriai (toliau – **MRO**) Bitė ir Tele2 nurodė, jog aukščiau nurodyta radijo dažnių (kanalų) nuoma būtina įgyvendinant Bitės ir Tele2 projektą, kuriuo siekiama sukurti visą Lietuvos Respublikos teritoriją dengiantį RAN tinklą, apimantį 2G, 3G, 4G ir planuojamą 5G technologijas, ir kuris bus valdomas Bendrosios įmonės (toliau – **Planuojamas bendradarbiavimas**). RRT paskelbus viešąją konsultaciją dėl nurodytų Prašymų, Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba 2020 m. lapkričio 24 d. raštu Nr. (2.11E-33)6V-1646 „Dėl Ryšių reguliavimo tarnybos paskelbtos viešosios konsultacijos dėl radijo dažnių (kanalų) nuomos“ (toliau – **Pradinis KT raštas**) pateikė išvalgas, kurios, Konkurencijos tarybos vertinimu, galėtų būti naudingos RRT atliekant Planuojamo bendradarbiavimo vertinimą. 2021 m. vasario 26 d. RRT paskelbė viešajai konsultacijai Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos direktoriaus įsakymo projektus, kuriais Bitei ir Tele2 suteikiami leidimai išnuomoti radijo dažnius (kanalus) Bendrajai įmonei, nustatant, kad: (i) Bitė ir Tele2 privalo RRT aprašytomis sąlygomis suteikti prieigą (ir susijusias priemones) prie viešojo judriojo ryšio tinklo virtualiesiems mobiliojo ryšio operatoriams, taip pat suteikti prieigą kitiems ūkio subjektams prie savo valdomos fizinės infrastruktūros; (ii) Bitė ir Tele2 negalės perleisti radijo dažnių (kanalų) Bendrajai įmonei Planuojamam bendradarbiavimui vykdyti penkių didžiųjų Lietuvos miestų centruose; (iii) Bendroji įmonė privalo pranešti RRT apie viešojo judriojo ryšio tinklo teikimą teisės aktų nustatyta tvarka (toliau – **Projektai**).

(2) Remdamasi Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos direktoriaus 2005 m. spalio 6 d. įsakymu Nr. 1V-854 patvirtintų Radijo dažnių (kanalų) skyrimo ir naudojimo taisyklių 72.2.3 punktu, vertindama Planuojamą bendradarbiavimą ir rengdama Projektus RRT, be kita ko, vertino, ar MRO planuojamas dažnių perleidimas Bendrajai įmonei ir bendras jų naudojimas ženkliai

nepablogins konkurencijos sąlygų rinkoje. Įtraukdama į Projektus aukščiau nurodytus Planuojamo bendradarbiavimo apribojimus bei nustatydama įpareigojimus Bitei ir Tele2, RRT, be kita ko, siekia išvengti galimo neigiamo poveikio konkurencijai judriojo ryšio rinkoje¹ ir užtikrinti palankias konkurencijos sąlygas joje. Konkrečiai, kaip nurodoma Projektuose, nustatydama Bitei ir Tele2 ribojimus bei įpareigojimus, RRT siekia išvengti tokio galimo neigiamo poveikio konkurencijai, kuri galėtų daryti bendradarbiaujančių MRO radijo dažnių (kanalų) bendras naudojimas Planuojamo bendradarbiavimo kontekste: (i) sumažėjusi konkurencija tarp Bitės ir Tele2; (ii) konkurento² išstūmimas iš rinkos; (iii) konkurento paskatinimas laikytis prisitaikymo strategijos ir aktyviai nekonkuruoti su Bite ir Tele2 infrastruktūros lygmeniu.

(3) Konkurencijos taryba šiuo raštu papildo Pradiniam KT rašte pateiktą informaciją, atsižvelgdama į RRT parengtus Projektus bei į iš MRO gautą papildomą informaciją apie Planuojamą bendradarbiavimą. Primintina, kad pateikti savo išsamias išvadas dėl Planuojamo bendradarbiavimo atitikties konkurencijos teisei Konkurencijos taryba galėtų tik atlikusi išsamų tyrimą bei nustačiusi, ar Planuojamas bendradarbiavimas nepažeidžia Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo³ nuostatų, o šiuo metu tokio pobūdžio tyrimas nėra atliktas.

(4) Taip pat pažymėtina, kad Konkurencijos tarybos bei RRT kompetencija vertinant Planuojamą bendradarbiavimą ar tam tikrus jo aspektus yra skirtinga. Remiantis Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo 8 straipsnio 2 dalies 1 punktu, vienas iš RRT uždavinių yra *užtikrinti sąlygas, reikalingas veiksmingai konkurencijai elektroninių ryšių rinkose, taip pat užtikrinti, kad nebūtų diskriminuojami ūkio subjektai, teikiantys elektroninių ryšių tinklus ir (arba) elektroninių ryšių paslaugas, bei skatinti elektroninių ryšių infrastruktūros plėtrą ir vystymą*. Taigi, Konkurencijos tarybos vertinimu, nuspręsdama leisti arba neleisti Bitei ir Tele2 išnuomoti jų turimus radijo dažnius (kanalus) Bendrajai įmonei, kuri teiktų paslaugas bendradarbiaujantiems MRO, RRT priima sprendimus savo diskrecijos ribose ir neatlieka tokio pobūdžio analizės, kokia yra atliekama vertinant įmonių veiksmų atitiktį Konkurencijos įstatymo 5 straipsnio bei Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 101 straipsnio 1 dalies reikalavimams⁴ bei galimą išimties iš nurodytų teisinių nuostatų taikymą, remiantis Konkurencijos įstatymo 6 straipsnio bei SESV 101 straipsnio 3 dalies nuostatomis. Vis dėlto, atsižvelgdama į tai, kad tam tikros Konkurencijos tarybos turimos ekspertinės žinios bei informacija gali būti naudingos RRT priimant sprendimus, Konkurencijos taryba šiuo raštu teikia savo išvagas dėl Projektų ir Planuojamo bendradarbiavimo.

1. Dėl RRT išvadų apie Planuojamo bendradarbiavimo įtaką Bitės ir Tele2 tarpusavio konkurencijai

(5) Projektuose numatant apribojimus bei įpareigojimus bendradarbiaujantiems MRO Planuojamo bendradarbiavimo kontekste, RRT, be kita ko, siekia išvengti/sušvelninti Planuojamo bendradarbiavimo ir radijo dažnių (kanalų) sujungimo galimą neigiamą įtaką Bitės ir Tele2 paskatomis bei galimybėms konkuruoti tarpusavyje infrastruktūros lygmeniu ir galimybėms konkuruoti paslaugų kainomis tokia apimtimi, kokia bendradarbiaujantys MRO galėjo tai daryti iki Planuojamo bendradarbiavimo. RRT įvardintas dėl Planuojamo bendradarbiavimo galintis atsirasti neigiamas poveikis konkurencijai, pasireiškiantis sumažėjusiomis paskatomis bei galimybėmis MRO konkuruoti infrastruktūros lygmeniu, buvo vertinamas ir kitų valstybių institucijų bei Europos Komisijos

¹ Sąvoka „rinka“ šiame rašte vartojama tik komentuojant Projektuose aprašytą RRT atliktą analizę. Konkurencijos tarybai vykdant tyrimą dėl galimo Konkurencijos įstatymo pažeidimo, susijusį su šiame rašte nurodomomis faktinėmis aplinkybėmis, vienas iš Konkurencijos tarybos tyrimo elementų būtų atitinkamos rinkos apibrėžimas, vykdomas remiantis Konkurencijos įstatymo bei kitų konkurencijos teisės srities teisės aktų nuostatomis. Šiuo metu Konkurencijos taryba tokio tyrimo nėra atlikusi ir, atitinkamai, nėra apibrėžusi galimu pažeidimu paveiktos(-ų) atitinkamos(-ų) rinkos(-ų).

² T. y. trečiojo Lietuvoje veikiančio ir Planuojamame bendradarbiavime nedalyvausiančio mobiliojo ryšio operatoriaus Telia Lietuva, AB.

³ Ir galimai Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo.

⁴ Tarybos Reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 [101] ir 82 [102] straipsniuose, įgyvendinimo 35 straipsnyje yra įtvirtintos nuostatos dėl Europos Sąjungos valstybių narių konkurencijos institucijų, atsakingų už SESV 101 ir 102 straipsnių taikymą, skyrimo. RRT nėra viena iš šiuo pagrindu įgaliotų institucijų.

praktikoje, analizuojant mobiliojo ryšio operatorių bendradarbiavimo susitarimus. Pavyzdžiui, (i) Suomijos nacionalinė konkurencijos priežiūros institucija vertino mobiliojo ryšio operatorių DNA ir TeliaSonera bendradarbiavimą vystant bendrą 2G, 3G ir 4G technologijų RAN tinklą, apimantį 50 procentų nacionalinės teritorijos bei 15 procentų gyventojų, sujungiant 4G dažnius (MOCN modelis); kaip vieną iš konkurencijos problemų konkurencijos priežiūros institucija įvardino sumažėjusią konkurenciją tokiais bendro tinklo parametrais kaip aprėptis, greitis, kokybė bei naujų technologijų diegimas bendradarbiavimo teritorijoje ir iniciatyvų investuoti į mobiliojo ryšio tinklą sumažėjimas; (ii) Europos Komisija atliko tyrimą dėl vykdomo dviejų (iš trijų šalyje veikiančių) didžiausių Čekijos mobiliojo ryšio operatorių bendradarbiavimo susitarimo, kuriuo mobiliojo ryšio operatoriai susitarė vystyti bendrą 2G, 3G ir 4G tinklą ir dalintis aktyvia infrastruktūra (nesujungiant dažnių) Čekijoje, išskyrus Prahos ir Brno miestus, susitarimas apima 85 procentus šalies gyventojų; savo pranešime apie įtariamą konkurencijos teisės pažeidimą Europos Komisija nurodė, kad toks bendradarbiavimas labai koncentruotoje trijų dalyvių rinkoje galimai riboja konkurenciją, kadangi pašalina mobiliojo ryšio operatorių iniciatyvas gerinti tinklo ir paslaugų kokybę vartotojų naudai; (iii) Graikijos telekomunikacijų bei pašto paslaugų sektorius reguliuojanti institucija pritarė tik ribotos apimties dviejų iš trijų šalyje veikiančių mobiliojo ryšio operatorių bendradarbiavimui, kuris apima 2G, 3G bei 4G technologijas, neapima dalijimosi radijo dažniais (kanalais) ir yra įgyvendinamas tik šalies rečiau apgyvendintose teritorijose (angl. *rural and semi-urban*). Konkurencijos tarybos ekspertų žiniomis, jokiaje kitoje Europos ekonominės erdvės valstybėje nėra leistas ir įgyvendintas toks MRO bendradarbiavimas, kuris apimtų visą nacionalinę teritoriją ir kuriame dalyvautų du didžiausi (iš trijų) MRO bei būtų sutelkta tokia didelė dažnių koncentracija⁵ kaip Planuojamo bendradarbiavimo atveju.

(6) Įvairiais konkurentų bendradarbiavimo susitarimais gali būti tiesiogiai ribojama juos sudariusių įmonių konkurencija – bendradarbiaujančias įmones bendradarbiavimas gali paskatinti suderinti teikiamų paslaugų kokybę, kainą arba kitus konkurenciniu požiūriu svarbius kriterijus. Vertinant konkretų bendradarbiavimo susitarimą bei jo galimą poveikį konkurencijai, reikšmingi kintamieji yra bendradarbiavimo pobūdis, bendradarbiaujančių įmonių užimama rinkos dalis, atitinkamas produktas, rinkos dinamiškumas, konkurentų skaičius ir kt. Konkurencijos tarybos ekspertų preliminariniu vertinimu, Planuojamas bendradarbiavimas, lyginant su kitų šalių praktika, yra itin plačios apimties, kadangi apimtų visas judriojo ryšio technologijas, visą Lietuvos teritoriją bei dalinimąsi radijo dažniais (kanalais), kuris lemtų itin didelę dažnių koncentraciją, o bendradarbiavimo šalimis būtų du didžiausi iš trijų šalyje veikiančių MRO. Be to, pagal Projektuose pateiktą RRT vertinimą, naujų dalyvių, veikiančių ne naudojant jau rinkoje veikiančių MRO tinklus, atėjimas į judriojo ryšio paslaugų rinką praktiškai nėra tikėtinas. Dėl nurodytų priežasčių konkurencijos tarp Bitės ir Tele2 sumažėjimo dėl Planuojamo bendradarbiavimo galimybė, kurią Projektuose įvardino RRT, yra tikėtina.

(7) Konkurencijos tarp bendradarbiaujančių MRO sumažėjimo tikimybę patvirtina ir tam tikra pačių MRO Konkurencijos tarybai pateikta informacija. Bendradarbiaujantys MRO tvirtina, jog Planuojamas bendradarbiavimas, be kita ko, yra reikalingas ir bus ypatingai naudingas Bitei ir Tele2 dėl [KONFIDENCIALU] MRO turimų radijo dažnių (kanalų) panaudojimo [KONFIDENCIALU]⁶. MRO pateiktoje „Charles River Associates“ konsultantų parengtoje ataskaitoje (toliau – **CRA ataskaita**) buvo prognozuojama, kad 2020 m. Bitės 4G tinklo faktinis pralaidumas turėtų sudaryti [KONFIDENCIALU] Tele2 tinklo pralaidumo ir [KONFIDENCIALU]. Tuo tarpu atsakydami į Konkurencijos tarybos klausimynus bendradarbiaujantys MRO pateikė informaciją⁷, jog faktiškai Bitės pralaidumas 2020 m., kuomet MRO valdė atskirus tinklus, sudarė [KONFIDENCIALU] Tele2 pralaidumo. Tokie Konkurencijos tarybos ekspertams šiuo metu prieinami duomenys leidžia daryti dvi preliminarias išvagas. Pirma, Konkurencijos tarybos ekspertų vertinimu, nėra jokių akivaizdžių

⁵ Konkurencijos tarybos ekspertų žiniomis, įvertinusi analogišką Bitės ir Tele2 bendradarbiavimą Latvijoje, nacionalinė ryšių reguliavimo institucija apribojo bendradarbiaujančių įmonių galimybes dalintis dažniais tokiu būdu, kad būtų dalinamasi ne daugiau nei 44 procentais dažnių.

⁶ MRO teigimu, [KONFIDENCIALU].

⁷ Informacija buvo teikiama jau pasibaigus 2020 m. ir esant aiškiam faktiniam MRO tinklų pralaidumo santykiui, kuris CRA ataskaitoje buvo tik prognozuojamas.

objektyvių priežasčių, išskyrus pačių MRO priimamus verslo sprendimus⁸, dėl kurių Bitei ir Tele2 vystant tinklus individualiai MRO nurodomas Bitės ir Tele2 dažnių panaudojimo [KONFIDENCIALU] turėtų išlikti [KONFIDENCIALU] ir dėl kurių Bitė ateityje negalėtų ir neturėtų aktyviai konkuruoti bei [KONFIDENCIALU]. Tokių priežasčių nebuvimą netiesiogiai patvirtina aukščiau nurodytas ženklus skirtumas tarp CRA ataskaitoje pateiktos prognozės apie Bitės ir Tele2 tinklų pralaidumo santykį bei faktinių 2020 m. šio santykio duomenų. Šis neatitikimas, be kita ko, verčia abejoti ir pačių CRA ataskaitoje naudojamų prielaidų, kuriomis grindžiami Planuojamo bendradarbiavimo efektyvumai, pagrįstumu.

(8) Antra, manytina, jog Planuojamas bendradarbiavimas iš tiesų galėtų daryti neigiamą poveikį bendradarbiaujančių MRO paskatomis bei galimybėms konkuruoti tarpusavyje infrastruktūros lygmeniu bei priimti savarankiškus kiekvienam konkuruojančiam MRO optimalius sprendimus. Tuo atveju, jeigu MRO valdys bendrą tinklą ir sujungs turimus radijo dažnius (kanalus) bei privalės visus reikšmingus sprendimus dėl bendro tinklo vystymo priimti bendrai, Bitės paskatos panaudoti savo [KONFIDENCIALU], siekiant pritraukti kuo daugiau naujų paslaugų gavėjų (vartotojų ir/ar virtualiųjų mobiliojo ryšio operatorių) ar teikti naujas paslaugas, kurioms reikalingas didelis tinklo pralaidumas, galėtų sumažėti. To priežastis būtų tai, jog Bitei pačiai išnaudojant daugiau dažnių, [KONFIDENCIALU], galėtų susidaryti situacija, kai padidėjus bendru tinklu perduodamų duomenų srautui, siekdami padidinti/išlaikyti bendro tinklo pralaidumą MRO turėtų tai daryti ženkliai daugiau investicijų reikalaujančiais metodais (pavyzdžiui, įrengti naujas bazines stotis), kurių kaštus turėtų prisiimti abu bendradarbiaujantys MRO. Būtent tokio poreikio išvengimas, [KONFIDENCIALU] tarp bendradarbiaujančių MRO, yra įvardinamas kaip vienas iš reikšmingiausių Planuojamo bendradarbiavimo tikslų. Kitaip tariant, bendradarbiaujantys MRO [KONFIDENCIALU] sprendimus dėl bendro tinklo plėtros bei jo kokybės parametrų nustatymo priimti [KONFIDENCIALU], tačiau jiems ir faktiškai atsirastis natūralus suinteresuotumas kito Planuojamame bendradarbiavime dalyvaujančio MRO, su kuriuo dalinamasi kaštais, bendradarbiavimo naudomis bei priimami bendri sprendimai dėl investicijų į tinklą, komercine praktika bei poreikis į ją atsižvelgti. Tai, tikėtina, ribos bendradarbiaujančių MRO galimybes priimti savarankiškus sprendimus, įskaitant ir sprendimus dėl prieigos prie bendro tinklo suteikimo kitiems ūkio subjektams. Prielaidą apie galimą neigiamą Planuojamo bendradarbiavimo įtaką MRO paskatomis teikti prieigą prie tinklo netiesiogiai patvirtina ir faktas, jog šiuo metu tik Bitė, [KONFIDENCIALU], yra suteikusi prieigą prie savo tinklo virtualiesiems mobiliojo ryšio operatoriams.

(9) Papildomai pažymėtina, jog bendradarbiaujantys MRO pasirinko dalį užmokesčio už tinklo paslaugas (angl. *Network Services*) Bendrajai įmonei [KONFIDENCIALU]. Tuo atveju, jei dėl to tam tikri MRO kaštai, iki tol buvę fiksuotais, taps kintamais, bendradarbiavimui pasirinkti užmokesčio Bendrajai įmonei principai gali mažinti MRO paskatas didinti tinklo naudojimą lyginant su situacija, kai MRO patys valdo tinklą (t. y. dalinimosi atveju didesnis naudojimas gali lemti MRO sąnaudų didėjimą, kai nuosavo tinklo atveju tos sąnaudos santykinai mažėtų dėl jų paskirstymo didesniai srautui / vartotojų skaičiui). Taip pat pastebėtina, kad fiksuotų kaštų virtimas kintamais paveiktų kainas, kadangi į kintamus kaštus paprastai yra tiesiogiai atsižvelgiama nustatant kainas.

(10) Vertinant, ar bendradarbiaujančių MRO tarpusavio priklausomybę vystant ir valdant bendrą tinklą galėtų sušvelninti galimybė atlikti vienašalį tinklo vystymą, reikšminga pažymėti, jog be RRT Projektuose jau pateikto vertinimo, kad Bitė ir Tele2 neturės paskatų vienašališkai vystyti tinklo, kadangi bendras vystymas visuomet pareikalaus mažiau kaštų, tam tikros MRO Planuojamo bendradarbiavimo susitarimų nuostatos patvirtina, jog MRO turės koordinuoti veiksmus ne tik vystydamos bendrą tinklą ([KONFIDENCIALU]), bet ir tais atvejais, kai vienas iš MRO atliks vienašalį tinklo vystymą. Pateikiame keletą tokių nuostatų pavyzdžių:

⁸ Pavyzdžiui, kiek turimų radijo dažnių (kanalų) resursų faktiškai panaudoti teikiant paslaugas, kokius paslaugų rinkinius bei juose esančius duomenų kiekius siūlyti rinkoje.

1. Vadovaujantis MRO pasirašyto Tinklo paslaugų susitarimo⁹ 9.2 p., MRO, ketinantis atlikti bendro tinklo vienašalį vystymą¹⁰, kuris turi „materialią reikšmę“¹¹ ir kitam MRO, [KONFIDENCIALU]. Konkurencijos tarybos ekspertų vertinimu, tokia nuostata lems, kad [KONFIDENCIALU], kas mažins Bitės ir Tele2 iniciatyvas konkuruoti vienašaliais tinklo pagerinimais tarpusavyje, kadangi apie tokį pagerinimą [KONFIDENCIALU].

2. Tinklo paslaugų susitarimo 3.3 p. bendradarbiaujantiems MRO nustatytas apribojimas [KONFIDENCIALU]. Remiantis Bitės Konkurencijos tarybai pateiktais paaiškinimais, toks ribojimas yra nustatytas tik tiems atvejams, kai dėl sudarytų susitarimų su trečiaisiais asmenimis galėtų [KONFIDENCIALU]. Vis dėlto, Konkurencijos tarybos ekspertams kyla abejonių dėl to, kaip praktikoje bus interpretuojama tokia nuostata ir ar, pavyzdžiui, prieigos prie tinklo suteikimas trečiajam asmeniui, dėl ko padidėtų tinklo perduodamų duomenų srautas, negalėtų būti laikomas bendro tinklo [KONFIDENCIALU].

3. Vadovaujantis Tinklo paslaugų susitarimo 9.5 p., vienam iš MRO perėmus iš kito bendradarbiaujančio MRO verslo klientą, jį perėmęs MRO privalo [KONFIDENCIALU]. Atsakydami į Konkurencijos tarybos pateiktą prašymą pakomentuoti šią nuostatą bei jos galimą įtaką MRO iniciatyvoms konkuruoti dėl verslo klientų, bendradarbiaujantys MRO pateikė skirtingas pozicijas. Bitė nurodė, kad nuostata yra skirta atvejams, kai verslo klientas veikia ten, [KONFIDENCIALU], bei kad tokiu atveju neracionalu [KONFIDENCIALU]. Tuo tarpu Tele2 nurodė, kad nuostata yra skirta apsaugoti [KONFIDENCIALU] tam, kad kitas MRO negalėtų [KONFIDENCIALU] ir klientą perėmęs MRO gali nuspręsti – [KONFIDENCIALU]. Vis dėlto, Konkurencijos tarybos ekspertų vertinimu, minėtos nuostatos tekstas nepatvirtina Tele2 pateikto nuostatos aiškinimo, kadangi [KONFIDENCIALU], o klientą praradęs MRO, tikėtina, visais ar dauguma atvejų bus suinteresuotas, kad jo įrengtas techninis sprendimas [KONFIDENCIALU]. Konkurencijos tarybos ekspertų preliminariniu vertinimu, tokia nuostata gali mažinti Bitės ir Tele2 iniciatyvas konkuruoti dėl verslo klientų, kadangi [KONFIDENCIALU] ribos konkuruojančio MRO galimybes ir iniciatyvas „persivilioti“ klientą, kurios egzistuoja šiam MRO galint laisvai priimti individualius sprendimus dėl klientui siūlytinų techninių sprendimų (pigėsių, paremtų naujesnėmis technologijomis, geresnės kokybės ar kt.), konkuruojančiam MRO [KONFIDENCIALU] bei nesant pareigos [KONFIDENCIALU].

4. Tinklo plane taip pat numatyta, kad [KONFIDENCIALU]¹². Taigi, viešosiose vietose bendradarbiaujantys MRO neturės galimybės atlikti [KONFIDENCIALU].

(11) Pastebėtina, kad vienoje iš Konkurencijos tarybai pateiktų vidinių Tele2 prezentacijų apie dalinimosi tinklu įtaką taip pat buvo nurodyta, kad sudarius dalinimosi tinklu susitarimus [KONFIDENCIALU].

(12) Apibendrinant aukščiau nurodytą informaciją, darytina išvada, jog Projektuose RRT įvardinta rizika, kad įgyvendinus Planuojamą bendradarbiavimą Bitės ir Tele2 tarpusavio konkurencija infrastruktūros lygmeniu/tinklo kokybe sumažės, yra tikėtina. Tuo tarpu bendro tinklo kokybė priklausys nuo to, ar ją gerinti skatins išorės konkurencija (šis klausimas aptariamas tolesnėje šio rašto dalyje).

(13) Aukščiau nurodytą galimą bendradarbiaujančių MRO paskatų bei galimybių veikti savarankiškai infrastruktūros lygmeniu sumažėjimo problemą, kiek ji susijusi su prieigos prie tinklo bei infrastruktūros suteikimu, RRT planuoja išspręsti/sušvelninti Projektuose nustatydamą įpareigojimą Bitei ir Tele2 RRT aprašytomis sąlygomis suteikti prieigą (ir susijusias priemones) prie viešojo judriojo ryšio tinklo virtualiesiems mobiliojo ryšio operatoriams, taip pat suteikti prieigą kitiems ūkio subjektams prie savo valdomos fizinės infrastruktūros. Konkurencijos tarybos ekspertų supratimu, nustatyti tokį įpareigojimą RRT turi teisę pagal Elektroninių ryšių įstatymo 17, 21 ir 22 straipsnių nuostatas.

⁹ Angl. *Network services agreement*.

¹⁰ Angl. *Unilateral Deployment*.

¹¹ Angl. „*which is of material importance for both Operators*“.

¹² Tinklo plano 5.3.2.1 skyrius.

(14) Preliminariu vertinimu, įpareigojimas suteikti prieigą prie tinklo virtualiesiems mobiliojo ryšio operatoriams ir prieigą prie infrastruktūros kitiems ūkio subjektams, jeigu faktiškai būtų veiksmingai įgyvendinamas, galėtų sušvelninti neigiamą įtaką tretiesiems asmenims, kurią, kaip Projektuose įvardino RRT, galėtų sukelti dėl Planuojamo bendradarbiavimo padidėjusi bendradarbiaujančių MRO įtaka, valdant vieną bendrą tinklą, bei sumažėjusios paskatos suteikti tokią prieigą tretiesiems asmenims. Vis dėlto, pažymėtina, kad siekdama priimti sprendimą dėl leidimo išnuomoti Bitės ir Tele2 turimus radijo dažnius (kanalus) Bendrajai įmonei suteikimo, RRT atliko tik savo kompetencija apibrėžtos apimties Planuojamo bendradarbiavimo analizę, kurią atlikusi nustatė tam tikras galimas Planuojamo bendradarbiavimo neigiamo poveikio konkurencijai rūšis, tuo tarpu Konkurencijos taryba, kaip minėta, nėra atlikusi tyrimo dėl Planuojamo bendradarbiavimo atitikties konkurencijos teisei. Konkurencijos tarybai atlikus pažeidimo tyrimą bei detaliai išanalizavus Planuojamą bendradarbiavimą, gali būti nustatytas ir kitoks neigiamas poveikis konkurencijai, kurio RRT nenustatė savo atliktos analizės apimtyje ir kurio nepašalina aptariamais RRT Projektuose numatyti įpareigojimai (pavyzdžiui, galėtų būti nustatyta, jog net ir nustačius pareigą bendradarbiaujantiems MRO suteikti prieigą prie tinklo bei fizinės infrastruktūros kitiems ūkio subjektams, dėl Planuojamo bendradarbiavimo tokios prieigos suteikimo sąlygos taptų mažiau palankios nei būtų buvusios MRO valdant atskirus tinklus).

(15) Projektuose RRT taip pat nurodė, kad įpareigojimu Bitei ir Tele2 suteikti prieigą (ir susijusias priemones) prie viešojo judriojo ryšio tinklo virtualiesiems mobiliojo ryšio operatoriams siekiama paskatinti didesnę konkurenciją mažmeninėje judriojo interneto ryšio rinkoje. Konkurencijos taryba visuomet pasisako už kuo palankesnių sąlygų naujiems ūkio subjektams patekti į rinką nustatymą. Vis dėlto, pastebėtina, jog, kaip nurodyta ir pačiuose Projektuose, aptariamas įpareigojimas, tikėtina, nedarytų didelės įtakos konkurencijos paskatinimui judriojo ryšio paslaugų mažmeninėje rinkoje, kadangi, RRT skaičiavimu, net ir visiems šiuo metu fiksuotojo ryšio rinkoje veikiantiems ūkio subjektams tapus virtualiaisiais mobiliojo ryšio operatoriais, jie galėtų užimti vos kelis procentus judriojo ryšio paslaugų rinkos. Dėl nurodytos priežasties manytina, kad šių ūkio subjektų veikla nesudarytų reikšmingo konkurencinio spaudimo bendradarbiaujantiems MRO mažmeninėje judriojo ryšio rinkoje. Konkurencijos tarybos ekspertai taip pat atkreipia dėmesį, jog prieigos prie tinklo suteikimas virtualiesiems mobiliojo ryšio operatoriams niekaip nesušvelnintų Planuojamo bendradarbiavimo įtakos MRO konkurencijai infrastruktūros lygmeniu, kuomet iš trijų konkuruojančių mobiliojo ryšio tinklų Lietuvoje liktų tik du¹³, kadangi virtualieji mobiliojo ryšio operatoriai naudotųsi MRO tinklais ir nedarytų esminės įtakos judriojo ryšio paslaugų kokybės gerinimui bei konkurencijai ja.

(16) Projektuose taip pat nurodoma, kad Planuojamas bendradarbiavimas gali turėti įtakos Bitės ir Tele2 kainų konkurencijai, be kita ko, dėl tos priežasties, jog bendradarbiaujančių MRO kaštai supanašės. Konkurencijos taryba nėra atlikusi tyrimo, kurio pagrindu galėtų daryti konkrečias išvadas, kaip Planuojamas bendradarbiavimas paveiks bendradarbiaujančių MRO kainų konkurenciją bei apskritai kainų konkurenciją judriojo ryšio rinkoje. Vis dėlto, preliminariu Konkurencijos tarybos ekspertų vertinimu, tinklo parametrų (aprėpties, pralaidumo/duomenų perdavimo greičio) suvienodėjimas/supanašėjimas galėtų kelti bendradarbiaujančių MRO paslaugų kainų supanašėjimo riziką, kadangi nurodyti tinklo parametrai, kurių (maksimalius) rodiklius MRO nustatys bendrai priimdami sprendimus dėl tinklo vystymo, daro esminę įtaką teikiamų paslaugų kokybei. Tai reiškia, jog bendradarbiaujančių MRO teikiamos paslaugos, tikėtina, taps labiau homogeniškos, o tai palengvintų MRO veiksmų, įskaitant kainodaros sprendimų, koordinavimo galimybę. Sumažėjus konkurencijai paslaugų kokybe/paslaugų diferenciacijai bei tam tikra apimtimi supanašėjus MRO kaštams, atitinkamai, MRO iniciatyvos konkuruoti kainomis taip pat gali būti mažesnės, jeigu tokios kainų konkurencijos efektyviai neskatinis išorinis konkurencinis spaudimas.

(17) RRT Projektuose taip pat išreiškė susirūpinimą, jog Planuojamas bendradarbiavimas, dėl kurio bendradarbiaujantys MRO turės galimybę ženkliai mažesniais kaštais vystyti bendrą tinklą ir galimai pasiekti geresnę paslaugų kokybę, kurios negalėtų pasiekti konkurentai, taip pat gali lemti

¹³ Konkurencijos tarybos ekspertų žiniomis, tokios situacijos šiuo metu nėra kitose Europos ekonominės erdvės valstybėse.

spaudimo kainomis konkurentams darymą trumpuoju laikotarpiu ir kainų padidinimą ilguoju laikotarpiu, kai konkurentai bus susilpninti/eliminuoti iš rinkos.

(18) Konkurencijos tarybos ekspertams prieinami duomenys šiuo metu nesudaro pagrindo atmesti aukščiau nurodytų RRT Projektuose įvardintų rizikų kaip netikėtinų.

II. Dėl trečiojo mobiliojo ryšio operatoriaus išstūmimo iš rinkos arba paskatinimo laikytis prisitaikymo strategijos ir galimo Planuojamo bendradarbiavimo poveikio konkurencijai

(19) Projektuose RRT nurodė, jog dėl Planuojamo bendradarbiavimo ir bendradarbiaujančių MRO radijo dažnių (kanalų) sujungimo Telia Lietuva, UAB (toliau – **Trečiasis operatorius**) gali būti išstumta iš rinkos arba paskatinta rinkoje laikytis prisitaikymo strategijos. Tuo tarpu Bitė ir Tele2 tvirtina, kad Trečiasis operatorius, kuris yra technologijų lyderis, užtikrins efektyvią konkurenciją judriojo ryšio rinkoje Bitei ir Tele2 įgyvendinus Planuojamą bendradarbiavimą. Konkurencijos tarybos ekspertų preliminarium vertinimu, toks bendradarbiaujančių MRO teiginys kelia tam tikrų abejonių dėl žemiau nurodytų priežasčių.

(20) Nors Bitė ir Tele2 teigia, kad reaguodamas į Planuojamo bendradarbiavimo paskatintą aktyvesnę konkurenciją Trečiasis operatorius turės gerinti savo paslaugų kokybę ir mažinti kainas, patys bendradarbiaujantys MRO nurodo, kad pasiekti tokius tinklo parametrų ir paslaugų kokybės pagerinimus, kokius MRO planuoja pasiekti įgyvendindami Planuojamą bendradarbiavimą, nebūtų įmanoma pavieniui, nesujungus Bitės ir Tele2 turimų radijo dažnių (kanalų). Konkurencijos tarybos ekspertų žiniomis, papildomos bazinės stoties įrengimas naudojamame mobiliojo ryšio tinkle yra ženkliai brangesnė alternatyva (palyginus su papildomų radijo dažnių (kanalų) panaudojimu), siekiant padidinti tinklo talpą, bei užtrunka ilgesnį laiką, be to, ši galimybė gali būti apribota tokių aplinkybių kaip tinkamos vietos bazinei stočiai įrengti suradimas ir reikiamų leidimų gavimas, o kitos tinklo talpos didinimo alternatyvos yra riboti pakaitalai papildomų radijo dažnių (kanalų) naudojimui. Pažymėtina, jog Bitei ir Tele2 sudarius [KONFIDENCIALU] trukmės susitarimą dėl dalinimosi radijo dažniais (kanalais), analogiškas sprendimas Trečiajam operatoriui Lietuvoje nebūtų prieinamas, kadangi Lietuvos rinkoje nėra kitų veikiančių MRO, su kuriais Trečiasis operatorius potencialiai galėtų bendradarbiauti. Dėl nurodytų priežasčių kyla pagrįstų abejonių, ar Trečiasis operatorius, kaip teigia Bitė ir Tele2, objektyviai galėtų sudaryti konkurencinį spaudimą bendradarbiaujantiems MRO, gerindamas savo tinklo/paslaugų kokybę bei mažindamas kainas. Be to, nepaisant bendradarbiaujančių MRO teiginių, jog Trečiasis operatorius rinkoje yra technologijų lyderis, Projektuose nurodoma, kad pagal RRT atliktą analizę Trečiasis operatorius jau šiuo metu atsilieka nuo Bitės ir Tele2 judriojo ryšio paslaugų rinkoje pagal gaunamas pajamas ir klientų skaičių. Tokie duomenys nesudaro pagrindo prognozuoti, jog bendradarbiaujantiems MRO bendrai vystant tinklą ir sujungiant turimus radijo dažnius (kanalus) bei dalinantis tinklo išlaikymo kaštus, Trečiojo operatoriaus konkurencinis spaudimas Bitės ir Tele2 atžvilgiu nebus susilpnintas. Pastebėtina ir tai, jog Konkurencijos tarybai pateiktoje Tele2 2021 m. biudžeto prezentacijoje Tele2 [KONFIDENCIALU].

(21) Aukščiau pateikta informacija kelia abejonių dėl to, ar Trečiojo operatoriaus konkurencinis spaudimas galėtų būti pakankamas tam, jog Bitei ir Tele2 įgyvendinus Planuojamą bendradarbiavimą užtikrintų aktyvią konkurenciją ilguoju laikotarpiu bei paskatintų Bitę ir Tele2 perduoti vartotojams dėl Planuojamo bendradarbiavimo pasiektus sutaupymus. Konkurencijos tarybos ekspertai neneigia bendro Bitės ir Tele2 teiginio, kad vystydamos tinklą bendrai jos sutaupys kaštus, tačiau vien kaštų sutaupymo faktas niekaip nepagrindžia prielaidos, jog bendradarbiaujantys MRO turės iniciatyvas perduoti šiuos sutaupymus vartotojams mažesnių kainų ar investavimo į tinklo parametrų/paslaugų kokybės gerinimą forma, jeigu tokių paskatų nesukurs išorės konkurencija. Kaip akcentuojama Trečiojo operatoriaus Konkurencijos tarybai pateiktame rašte, pagal Projektuose RRT pateiktus duomenis, tiek Bitė, tiek Tele2 jau šiuo metu turi didesnę grynojo pelningumo rodiklį, tačiau neatlieka didesnių investicijų į savo tinklą infrastruktūrą nei Trečiasis operatorius. Bendradarbiaujantys MRO savo atsakymuose į Konkurencijos tarybos pateiktus klausimus tik bendrais

teiginiais grindžia sąnaudų sutaupymo perdavimą vartotojams, nurodydami, jog „*sutaupytos sąnaudos greičiausiai bus perkeltos Lietuvos vartotojams*“.

(22) Apibendrinant, šiuo metu Konkurencijos tarybos ekspertų turimi duomenys nesudaro pagrindo daryti prielaidos, kad įgyvendinus Planuojamą bendradarbiavimą Bitės ir Tele2 sutaupyti kaštai bus perduodami vartotojams, nesant stipraus išorinio konkurencinio spaudimo, sukuriančio tam paskatas. Tokius nuogaštavimus patvirtina ir tam tikra kita žemiau aptariama bendradarbiaujančių MRO Konkurencijos tarybai pateikta informacija.

(23) Atsakymuose į Konkurencijos tarybos pateiktus klausimus Tele2 nurodė, jog „*apskritai judriojo ryšio operatoriai siekia pusiausvyros tarp judriojo ryšio tinklo sąnaudų ribojimo ir konkurencingų judriojo ryšio paslaugų siūlymo*“. Nurodytas teiginys patvirtina, kad investicijų į tinklo ir paslaugų gerinimą iniciatyvas lemia konkurencinis spaudimas, o ne kaštų sutaupymai patys savaime. Tą pačią išvadą patvirtina ir kitas Tele2 teiginys, nurodytas komentuojant galimybes padidinti tinklo pajėgumus bei aprėptį kitais būdais nei numatoma įgyvendinant Planuojamą bendradarbiavimą: „*Nors iš principo technologiškai įmanoma pagerinti aprėptį ir vidutinį našumą pridėnant aprėpties ir pralaidumo stočių, tam būtinos investicijos kiekvienai šaliai kainuoja daug daugiau.* [KONFIDENCIALU]“.

(24) Bendradarbiaujančių MRO Tinklo plane taip pat nurodoma, kad RAN tinklo funkcionalumai turi būti [KONFIDENCIALU]¹⁴, o tinklo kokybė apibrėžiama siekiu turėti [KONFIDENCIALU]¹⁵. Pagrindiniai veiksmingumo rodikliai 5G technologijai, kurios kokybės užtikrinimas ir gerinimas bus labiausiai aktualus ateityje Tinklo plane [KONFIDENCIALU]¹⁶ bei nustatyta, kad 5G siekiamas minimalus pralaidumas bus [KONFIDENCIALU]¹⁷. Atsakymuose į Konkurencijos tarybos klausimus MRO nurodė tik tiek, jog yra *labai tikėtina*, kad MRO susitars dėl 5G kriterijų, kurie yra žymiai aukštesni nei šiuo metu 4G technologijai sutarti kriterijai. Toks teiginys savaime nepagrindžia, kad dėl Planuojamo bendradarbiavimo ilguoju laikotarpiu bendradarbiaujantys MRO išvystys ir palaikys geresnės kokybės 5G tinklą nei individualaus veikimo ar mažesnės apimties bendradarbiavimo atveju.

(25) Konkurencijos tarybos ekspertų abejonės dėl bendradarbiaujančių MRO teiginių, jog jų Planuojamas bendradarbiavimas ilguoju laikotarpiu nulems geresnės kokybės tinklo vystymą bei geresnės kokybės paslaugų vartotojams teikimą, sustiprina ir bendradarbiaujančių MRO teiginių apie geresnės kokybės tinklą bei jų pagrindimo abstraktumas bei tam tikras prieštaravimas. Pavyzdžiui, Bitė, atsakydama į Konkurencijos tarybos pateiktus klausimus bei grįsdama dėl Planuojamo bendradarbiavimo atsirasiančius efektyvumus, rėmėsi Tele2 veiklos modeliu, Tele2 [KONFIDENCIALU] ir Tele2 tinklo pralaidumu bei būsimu jo pagerinimu. Bitė taip pat nepateikė jokių argumentų ar skaičiavimų, kurie pagrįstų, kad dažnių sujungimas galėtų būti [KONFIDENCIALU]. Preliminariu Konkurencijos tarybos ekspertų vertinimu, Planuojamu bendradarbiavimu Bitė suteiks galimybę Tele2 [KONFIDENCIALU], tačiau, kaip jau minėta ankstesnėje šio rašto dalyje, tokiu atveju Bitės iniciatyvos savarankiškai pritraukti daugiau klientų, siūlant jiems pigesnes ir/ar geresnės kokybės judriojo ryšio paslaugas, arba suteikti prieigą prie savo tinklo virtualiesiems mobiliojo ryšio operatoriams gali sumažėti. Konkurencijos tarybos ekspertų supratimu, Planuojamo bendradarbiavimo esminė nauda Bitei bus [KONFIDENCIALU]. Vis dėlto, bendradarbiaujantys MRO nurodė, kad kiekybiškai neįvertino [KONFIDENCIALU] dydžio tuo atveju, jeigu Bitė ir Tele2 dalintųsi tik pasyvia arba aktyvia infrastruktūra, nesujungdamos turimų radijo dažnių (kanalų), ir šiuo klausimu pateikė tik bendro pobūdžio informaciją apie panaudojant tokius bendradarbiavimo būdus galimus pasiekti sutaupymus. Dėl šios priežasties Konkurencijos tarybos ekspertai šiuo metu negali palyginti skirtumo tarp investicijų, kurias turėtų padaryti Bitė, [KONFIDENCIALU], pasirinkusi vienokį ar kitokį bendradarbiavimo su kitu MRO būdą, ir ar analogiško rezultato negalima būtų pasiekti mažesnio intensyvumo bendradarbiavimu (pavyzdžiui, dalinantis pasyvia infrastruktūra) ar veikiant individualiai. Pastebėtina, jog Tele2 vidiniuose

¹⁴ Tinklo plano 2.4 skyrius.

¹⁵ Tinklo plano 3 skyrius.

¹⁶ Tinklo plano 3.3 skyrius.

¹⁷ Tinklo plano 5.3.4.2 skyrius.

dokumentuose, aprašant derybas su Bite ir išsiskiriančias MRO pozicijas dėl būsimo bendradarbiavimo, buvo nurodyta, jog Tele2 stengiasi įkalbėti Bitę dalyvauti bendroje veikloje, į kurią Tele2 įneš [KONFIDENCIALU], tačiau Tele2 žymiai labiau [KONFIDENCIALU], bei kad Bitė nuogaustauja, kad dėl bendradarbiavimo ji [KONFIDENCIALU].

(26) Projektuose RRT pateikta informacija apie tai, jog iki šiol visi trys Lietuvoje veikiantys MRO didino savo tinklų aprėptis veikdami savarankiškai bei kad šiuo metu 4G technologijos išvystymas dengia praktiškai visą nacionalinę teritoriją, netiesiogiai patvirtina, kad savarankiškas visą nacionalinę teritoriją dengiančio tinklo išvystymas Lietuvoje yra komerciškai pagrįstas. Įvertinus Bitės pateiktą informaciją apie tai, kiek naujų bazinių stočių Bitė buvo įrengusi per metus savarankiškai 2015-2020 metų laikotarpiu, matyti, kad kai kuriais metais naujų stočių skaičius siekė kelis šimtus. Dėl nurodytų priežasčių Konkurencijos tarybos ekspertai, įvertinę šiuo metu jiems prieinamą informaciją, neturi pagrindo manyti, kad Planuojamas bendradarbiavimas nulems tokius tinklo aprėpties pagerinimus bei paslaugų kokybę, lyginant su šiuo metu Bitės valdomu savarankišku tinklu, kurių Bitė negalėtų pasiekti vystydama tinklą savarankiškai, konkuruodama su kitais MRO infrastruktūros lygmeniu, arba sudariusi susitarimus dėl mažesnės apimties bendradarbiavimo.

(27) Konkurencijos tarybos ekspertams abejonių kelia ir tam tikri CRA ataskaitoje nurodomi teiginiai, kuriais grindžiama prielaida, kad Planuojamas bendradarbiavimas ilguoju laikotarpiu užtikrins geresnės kokybės bendro tinklo parametrus bei paslaugas vartotojams. Pastebėtina, jog CRA ataskaita yra parengta jau po to, kai MRO susitarė dėl Planuojamo bendradarbiavimo sąlygų, ir joje aprašomi efektyvumai nėra patvirtinti kitais duomenimis (pavyzdžiui, derybų dėl Planuojamo bendradarbiavimo laikotarpiu pačių MRO atliktais skaičiavimais bei prognozėmis). Be to, remiantis bendradarbiaujančių MRO vidiniais dokumentais, pateiktais Konkurencijos tarybai, bendradarbiaujančių MRO siekis buvo sujungti turimus radijo dažnius (kanalus), nesikreipiant į nacionalines institucijas dėl leidimo, o nepavykus to įgyvendinti, „*sukurti stiprią istoriją apie teigiamą bendradarbiavimo poveikį*“. Taigi, manytina, kad CRA ataskaitos tikslas buvo ne objektyviai įvertinti Planuojamo bendradarbiavimo poveikį, o parengti argumentus Planuojamą bendradarbiavimą vertinančioms institucijoms. Pastebėtina ir tai, jog CRA ataskaitoje aprašyta atlikta analizė lygina, kokios yra kiekvieno MRO galimybės išvystyti tokio paties pobūdžio tinklą, kokį planuojama išvystyti įgyvendinant Planuojamą bendradarbiavimą, tačiau nepateikia jokios informacijos apie tai, kokie tinklo parametrų pagerinimai būtų optimalūs, reikalingi bei racionalūs Bitei ir kokiomis sąnaudomis ji galėtų juos atlikti, veikdama individualiai. CRA ataskaitoje pateikiami argumentai, jog kartu bendradarbiaujantys MRO galėtų įrengti ženkliai daugiau bazinių stočių nei pavieniui, savaime nepagrindžia nei prielaidos, kad tiek stočių faktiškai bus įrengta, nei tokio stočių skaičiaus reikalingumo.

(28) Pabrėžtina ir tai, jog CRA ataskaita yra tik galimo tinklo vystymo įgyvendinant Planuojamą bendradarbiavimą modelis, tačiau nėra MRO teisinis įsipareigojimas (nors ir sutartiniai MRO įsipareigojimai, priklausomai nuo rinkos sąlygų, jų susitarimu gali būti koreguojami). Patys MRO tiek atsakymuose į Konkurencijos tarybos pateiktus klausimus, tiek savo parengtame Tinklo plane yra nurodę, kad bendro tinklo vystymas bus atliekamas, atsižvelgiant į [KONFIDENCIALU]. Vienintelis konkretus MRO sutartas tinklo pagerinimo parametras iš esmės yra Tele2 esamo minimalaus pralaidumo piko valandomis¹⁸ padidėjimas nuo [KONFIDENCIALU] 4G technologijai. Kaip jau minėta, Tele2 taip pat nurodė, kad [KONFIDENCIALU]. Tuo tarpu Bitė, atsakydama į Konkurencijos tarybos pateiktus klausimus apie Planuojamo bendradarbiavimo efektyvumus, nurodė ne konkrečius savo tinklo, o Tele2 tinklo pralaidumo pagerinimus, kurie atsirastų dėl Planuojamo bendradarbiavimo.

(29) Pastebėtina ir tai, jog, kaip nurodė bendradarbiaujantys MRO, 4G technologija perduodamų duomenų srauto augimas, prognozuojama, ims mažėti jau nuo [KONFIDENCIALU] metų, kadangi bus pradėta teikti paslaugas 5G technologijos pagrindu. Taigi, Konkurencijos tarybos ekspertų preliminariniu vertinimu, 4G technologijos minimalaus pralaidumo padidėjimas, tikėtina, iš dalies bus nulemtas duomenų srauto perkėlimo į 5G technologiją. Pradėjus teikti paslaugas 5G

¹⁸ Tele2 nurodė, kad toks pralaidumo rodiklis bendrovėje yra nustatytas nuo [KONFIDENCIALU], taip pat tokį rodiklį Tele2 įmonių grupės įmonės naudoja [KONFIDENCIALU].

technologijos pagrindu, tikėtina, jog visi rinkoje veikiantys mobiliojo ryšio operatoriai turės gerinti savo tinklų parametrus, įskaitant ir tinklo pralaidumą, kadangi 5G technologija leidžia perduoti daugiau duomenų ir iš esmės reikalauja tai atlikti. Taigi, pats faktas, jog MRO turės gerinti tinklo parametrus savaime nėra nulemtas Planuojamo bendradarbiavimo arba ne tik jo. MRO susitarė, kad 5G konkretūs tinklo parametrai bus nustatomi atsižvelgiant į [KONFIDENCIALU], kas, tikėtina, būtų daroma ir MRO veikiant individualiai.

(30) Grįsdami mobiliojo ryšio operatorių dalinimosi tinklu susitarimų nulemiamus efektyvumus, bendradarbiaujantys MRO taip pat pateikė Konkurencijos tarybai „WIK-Consult“ analizę, kurioje lyginama situacija valstybėse, kurioms yra būdingi skirtingo intensyvumo mobiliojo ryšio operatorių bendradarbiavimo susitarimai bei aptariama galima mobiliojo ryšio operatorių bendradarbiavimo susitarimų teigiama įtaka naujų technologijų išvystymui ir valstybių teritorijų padengimui. Pastebėtina, kad šioje MRO pateiktoje analizėje, be kita ko, yra nurodoma, kad net ir tose nagrinėtose valstybėse, kuriose buvo įgyvendintas plataus pobūdžio mobiliojo ryšio operatorių bendradarbiavimas, liko bent jau trys atskiri mobiliojo ryšio tinklai bei kad savarankiškų tinklų skaičiaus sumažėjimas iki dviejų, ypač brandžiose rinkose su stabiliais rinkos dalimis, gali turėti didesnę poveikį konkurencijai ir vartotojams. Tai dar kartą patvirtina, jog mobiliojo ryšio operatorių bendradarbiavimo pasekmes konkurencijai ir vartotojams esmingai lemia rinkos struktūra ir konkurencinis spaudimas.

(31) Preliminariu Konkurencijos tarybos ekspertų vertinimu, MRO įgyvendinus Planuojamą bendradarbiavimą, Trečiasis operatorius galimai neturėtų paskatų pirmas inicijuoti mobiliojo ryšio tinklo parametrų ir paslaugų kokybės pagerinimų, žinodamas, kad jo konkurentai (bendradarbiaujantys MRO) tokius pačius pagerinimus galėtų pasiekti mažesnėmis sąnaudomis ir per trumpesnę laikotarpį, ir nesitikėdamas, kad tokie pagerinimai suteiks jam konkurencinį pranašumą bei investicijų grąžą. Atitinkamai, ilguoju laikotarpiu rinkoje gali susiklostyti situacija, kai nė vienas iš rinkos dalyvių neturės paskatų atlikti investicijų į tinklo ir teikiamų paslaugų kokybės pagerinimus, kadangi bendradarbiaujantys MRO naudosis tuo pačiu tinklu su iš esmės identiškais pagrindiniais parametrais, o Trečiasis operatorius, tikėtina, taip pat neinicijuos tinklo pagerinimų dėl aukščiau nurodytų priežasčių. Kaip jau minėta, MRO Planuojamo bendradarbiavimo Tinklo plane yra nurodoma, kad bendrai vystant tinklą [KONFIDENCIALU]. Taigi, iniciatyvas investuoti į tinklo kokybę iš esmės nulems konkurencinis spaudimas arba jo stoka, ką patvirtina ir Bitės, atsakant į Konkurencijos tarybos klausimus, pateikta informacija, jog 2015-2020 m. trys rinkoje konkuruojantys mobiliojo ryšio operatoriai investavo į savo tinklų talpumus, atsakydami į kito operatoriaus jau atliktas investicijas. Planuojamu bendradarbiavimu tokia konkurencija infrastruktūros lygmeniu ir investicijų dinamika, savarankiškai veikiantiems konkurentams atsakant į vienas kito veiksmus rinkoje, galėtų būti sutrikdyta.

(32) Apibendrinant aukščiau pateiktą informaciją, šiuo metu iš Konkurencijos tarybos ekspertams prieinamų duomenų nėra akivaizdu, kad Planuojamas bendradarbiavimas nulems tokios apimties tinklo pagerinimus ir naudą vartotojams, kurių nebūtų įmanoma pasiekti MRO veikiant individualiai arba susitariant dėl mažesnės apimties bendradarbiavimo ir kad tokie galimi efektyvumai nusvertų galimą neigiamą poveikį konkurencijai rinkoje, kurį savo Projektuose įvardino RRT¹⁹.

(33) Konkurencijos tarybos ekspertų supratimu, aukščiau įvardintas galimas Planuojamo bendradarbiavimo nulemtas konkurencijos problemas RRT ketina išspręsti/sušvelninti, nustatydama bendradarbiaujantiems MRO ribojimą įgyvendinti Planuojamą bendradarbiavimą penkių didžiųjų Lietuvos miestų centruose. Projektuose nurodoma, kad leidžiant Bitei ir Tele2 sujungti radijo dažnius (kanalus) kitose teritorijose nei Lietuvos penkių didžiųjų miestų centrai, bendradarbiaujantys MRO galimai efektyviau vystys tinklą rečiau apgyvendintose teritorijose, kur šiuo metu ryšio kokybė yra blogiausia. Iš esmės ribojimas įgyvendinti mobiliojo ryšio operatorių bendradarbiavimą tankiai

¹⁹ Pavyzdžiui, visi bendradarbiaujančių MRO nurodomi naudingumai yra susiję su 4G technologija (nepagrindžiant poreikio sujungti ir kitas technologijas bei tik abstrakčiai nurodant, kad tie patys vertinimo principai aktualūs ir 5G technologijos vystymui), nepateikiama informacijos, ar konkretiems naudingumams pasiekti neužtektų dalinimosi dažniais tik tam tikrose dažnių juostose, ar tinklo pagerinimų negalima užtikrinti bendradarbiavimu ribotoje geografinėje teritorijoje ar mažesnio intensyvumo bendradarbiavimu (dalinantis tik pasyvia/aktyvia infrastruktūra).

apgyvendintose teritorijose yra viena iš įprastų priemonių, kuriomis siekiama sušvelninti tokio bendradarbiavimo neigiamą įtaką konkurencijai, atsižvelgiant į tai, kad tankiai apgyvendintose teritorijose mobiliojo ryšio operatoriams paprastai yra komerciškai pagrįsta konkuruoti ir infrastruktūros lygmeniu, o iš tokios konkurencijos vartotojai gauna naudą, bei kad bendradarbiavimas tankiai apgyvendintose teritorijose reikalauja detalesnių informacijos mainų tarp bendradarbiaujančių mobiliojo ryšio operatorių. Tuo tarpu retai apgyvendintose teritorijose individualus tinklo vystymas mobiliojo ryšio operatoriams gali būti komerciškai nenaudingas, o bendradarbiavimu tokiose vietovėse gali būti užtikrinta didesnė tinklo aprėptis ir/ar geresnis pralaidumas, kokio MRO negalėtų/nebūtų suinteresuoti užtikrinti veikdami individualiai, dėl ko vartotojai gauna naudą.

(34) Vis dėlto, atsižvelgdami į tai, kad tyrimo dėl Planuojamo bendradarbiavimo poveikio konkurencijai Konkurencijos taryba nėra atlikusi, Konkurencijos tarybos ekspertai šiuo metu negali detaliai įvertinti, ar Lietuvos penkių didžiųjų miestų centrų išėmimas iš Planuojamo bendradarbiavimo apimties yra pakankamas²⁰, kad atsvertų Projektuose įvardintą Planuojamo bendradarbiavimo galimą neigiamą įtaką likusioje šalies dalyje, kurioje radijo dažnių (kanalų) nuoma nebūtų ribojama, bei ar kitose teritorijose nei tos, kurioms nustatyti ribojimai dėl dažnių sujungimo, individualus tinklo vystymas bei konkurencija infrastruktūros lygmeniu nebūtų komerciškai pagrįsti.

(35) Bendradarbiaujantys MRO taip pat nepateikė informacijos ir duomenų, kurie leistų įvertinti, ar tam tikrose retai apgyvendintose teritorijose bendras tinklo vystymas yra būtinas ir nulemtų naudą vartotojams (pavyzdžiui, užtikrintų mobiliojo ryšio tinklo aprėpties/pralaidumo padidinimą šiuo metu nepadengtų/itin blogos kokybės paslaugas gaunančių regionų atžvilgiu). Konkurencijos tarybos ekspertams kyla abejonių ir dėl to, ar bendradarbiaujantys MRO turės paskatas užtikrinti geresnės kokybės tinklo/paslaugų prieinamumą teritorijose, kuriose tai labiausiai aktualu, nesant konkretaus įpareigojimo dėl tokių teritorijų, kadangi, kaip nurodoma Projektuose, tokios vietovės mobiliojo ryšio operatoriams yra komerciškai nepatrauklios. Pastebėtina, jog MRO parengtame Planuojamo bendradarbiavimo Tinklo plane, kuriuo MRO vadovausis plėtodamos bendrą tinklą, nurodoma, kad tam tikrose teritorijose tinklo aprėptis gali būti [KONFIDENCIALU]²¹.

III. Dėl kitų su Planuojamu bendradarbiavimu susijusių klausimų

(36) Projektuose RRT taip pat numatė įpareigojimą Bendrajai įmonei pranešti RRT apie viešojo judriojo ryšio tinklo teikimą teisės aktų nustatyta tvarka. Šis įpareigojimas nėra tiesiogiai susijęs su Konkurencijos tarybos kompetencija, todėl Konkurencijos taryba šiame rašte dėl jo nepasisako.

(37) Konkurencijos tarybos žiniomis, artimiausiu metu RRT vykdys aukcioną, kurio metu bus parduodami radijo dažniai (kanalai), kuriuos Lietuvoje veikiantys mobiliojo ryšio operatoriai naudos 5G technologijos vystymui bei ja paremtų paslaugų klientams teikimui. Konkurencijos tarybos ekspertų vertinimu, nustatant aukciono sąlygas (įskaitant radijo dažnių (kanalų) paskirstymą mobiliojo ryšio operatoriams) turėtų būti atsižvelgiama ir į Planuojamą bendradarbiavimą bei jo galimą poveikį konkurencijai rinkoje ir įvertinta, ar dėl Planuojamo bendradarbiavimo galimai atsirasis neigiamas poveikis konkurencijai galėtų būti pašalintas/sušvelnintas, nustatant atitinkamas aukcionų sąlygas²².

(38) Konkurencijos taryba taip pat pabrėžia, kad šiame rašte neteikia savo įžvalgų dėl kitų galimų konkurencijos problemų, kurias galėtų nulemti Planuojamas bendradarbiavimas, tačiau kurios nebuvo RRT atliktos analizės objektas (pavyzdžiui, ar MRO dalinimasis aktyvia infrastruktūra, įskaitant ir teritorijas, kuriose RRT ketina apriboti bendradarbiaujančių MRO galimybę dalintis turimais radijo dažniais (kanalais), jeigu būtų įgyvendintas, negalėtų daryti neigiamo poveikio

²⁰ Įtakos tokiam vertinimui turėtų ir tai, ar bendradarbiaujantys MRO nuspręstų didžiųjų miestų centruose bendradarbiauti kitokiu būdu, nesujungiant radijo dažnių (kanalų), pavyzdžiui, dalinantis aktyvia infrastruktūra.

²¹ Tinklo plano 2.4. skyriuje nurodoma: „[KONFIDENCIALU]”.

²² Pavyzdžiui, Danijoje, kurios situaciją RRT Projektuose lygino su Planuojamu bendradarbiavimu, bendrą tinklą naudojančioms MRO buvo nustatytas įpareigojimas pirkti radijo dažnius (kanalus) per bendrąją įmonę, siekiant išvengti situacijos, kai bendradarbiaujantys MRO, pirkdami dažnius atskirai, o po to juos sujungdami bendroje įmonėje, gautų prieigą prie vis didesnio radijo dažnių kiekio.

konkurencijai, arba ar informacijos tarp bendradarbiaujančių MRO mainai negalėtų daryti neigiamo poveikio konkurencijai).

(39) Tikimės, kad šiame rašte pateikta informacija Jums bus naudinga.

Pridedama: Rašto išrašas be komercinių paslapčių, 12 lapų.

Tarybos narė

Dina Lurje

Eglė Malonytė tel. Nr. +370 5 212 4225, el. p. Egle.Malonyte@kt.gov.lt

Jurgita Ratkevičiūtė tel. Nr. +370 5 231 7468, el. p. Jurgita.Ratkeviciute@kt.gov.lt